

POLITICA INDUSTRIALĂ – MIX DE MECANISME ECONOMICE

Eugeniu CUSLII, I. superior

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: articolul propune analiza esenței politicii industriale, privind-o ca un mix de mecanisme economice aplicate la nivel statal.

Cuvinte cheie: politica industrială, politica neutrală, sectorială, specifică și regională.

Prezentăm, de la bun început, definițiile politicii industriale, propuse de diferiți cercetători și savanți în domeniu.

Așadar, după A. Lindbeck „politica industrială reprezintă acțiuni politice desemnate să afecteze fie mecanisme generale ale producției și alocării resurselor, fie alocarea efectivă a resurselor între sectoarele de producție prin mijloace altele decât cele de politici monetare și fiscale generale care sunt destinate să influențeze diferite agregate macroeconomice” [2]. Observăm, că prezentul autor a formulat scopul acestei politici, precum și a conturat ce mijloace sunt aplicate în cadrul ei.

P. Curzon consideră că „politica industrială poate fi în general definită ca orice măsură guvernamentală sau set de măsuri destinate să promoveze sau să prevină schimbarea structurală” [2]. Deci, autorul mai mult s-a axat pe obiectivele politicii industriale.

C. Johnson afirmă că „politica industrială semnifică inițierea și coordonarea activităților guvernamentale de creștere a productivității și competitivității întregii economii și a anumitor industrii în cadrul acesteia” [2]. Acest autor puțin altfel privește obiectivele acestei politici, încercând să le încadreze în doi indicatori citați în prezent foarte des.

O definiție mai completă și mai precisă este cea dată de J. Gual, care consideră „politica industrială ca setul de intervenții guvernamentale care, prin intermediul taxelor (sau subvențiilor) și al reglementărilor privind produsele interne sau factorii de producție, încearcă să modifice alocarea resurselor interne ce rezultă din acțiunea liberă a pieței” [2]. Observăm, că acest autor a propus și răspunsul la întrebare de ce statul trebuie să se implice în activitatea industriilor. Cauza după el – eșecurile pieței ce au loc în aloacera eficientă a resurselor între diferite industrii.

J. Pelkmans definește politica industrială ca „orice intervenție guvernamentală care vizează în mod specific influențarea schimbării industriale prin acordarea de stimulente pentru a produce bunuri industriale sau de stimulente pentru a intra/a ieși pe/de pe piețe de bunuri materiale specifice” [2].

Așadar, observăm că majoritatea cercetătorilor consideră că scopul acestei politici este asigurarea prin diferite metode a structurii optime a industriei, productivității și competitivității înalte a întreprinderilor ce o alcătuiesc.

Totodată, cercetătorilor este greu de a găsi un numitor comun în problematica alegerii celui mai eficient tip de politică industrială.

Astăzi se desting următoarele tipuri de politică industrială:

- **Neutrale (generale, orizontale sau neselective)** – sunt concepute să aibă același impact asupra tuturor industriilor. Măsurile specifice acestui tip de politică sunt – definirea și consolidarea drepturilor de proprietate, prevenirea formării monopolurilor, îmbunătățirea infrastructurii și a accesului firmelor la informații și la servicii de formare și perfecționare a personalului. Țările ce le aplică – SUA, Marea Britanie;

- **Sectoriale (specifice, verticale, selective)** – stabilite în favoarea unor sectoare industriale sau unor industrii. Țările ce le-au aplicat – Franța, Japonia;

- **Specifice pe activități (selective în favoarea unor activități regăsite în toate industriile)**, cum ar fi cercetarea și dezvoltarea, inovarea și difuzarea tehnologică. Țările ce le-au aplicat – Germania, Coreea de Sud;

- **Regionale (selective în favoarea dezvoltării accelerative a anumitor regiuni).**

Menționăm, că politica industrială este în realitate de obicei compusă din diferite tipuri prezentate, însă cu dominația unuia din ele.

De obicei politica neutrală, deoarece nu presupune implicarea directă a statului în activitatea industriei, poate fi denumită ca politica industrială de tip *laissez-faire*. Iar cele sectorială, specifică și regională se denumesc politici industriale *active*, ultima avînd o versiune mult mai formalizată – politica industrială *planificată*.

Așadar, în cadrul primului tip de politică industrială „statul acționează ca un adjunct al pieței, lucrînd la marginea sistemului pieței”, iar în cadrul celor lalte „statul acționează pentru a modela peisajul industrial, asumîndu-și un rol conducător în economia industrială, unul proactiv mai curînd decît unul reactiv” [2].

Mai adăugăm că abordările intervenționiste – activă și planificată – îmbracă două forme – politica industrială *accelerativă* și politica industrială *decelerativă*.

Politica industrială accelerativă presupune acordarea sprijinului financiar firmelor, industriilor, tehnologiilor promițătoare, plus aplicarea unor politici protecționiste, intensificarea investițiilor guvernamentale. Exemple de țări ce au aplicat-o – Marea Britanie, Japonia, Franța.

Politica industrială decelerativă are drept obiectiv de a amîna temporar ajustările structurale a industriei dictate de piață și de a atenua problemele sociale, apărute în urma acestor ajustări. Această politică, reeșind din obiectivele ei, presupune acordarea sprijinului financiar întreprinderilor aflate în restructurare sau celor, ce se află pe cale de închidere. Spre exemplu, Germania a sprijinit în anii 1970-1980 și chiar în anii 90 restructurarea industriei constructoare de nave, Franța a sprijinit restructurarea industriei siderurgice.

Activitatea Consiliului de Creditori în Republica Moldova pînă în anul 2007, care i-a permis întreprinderilor industriale să se restructureze reeșind din condițiile economiei de piață, poate fi definită ca un exemplu al politicii industriale decelerative.

Menționăm, că aceste forme ale politicii industriale active se pot aplica paralel, însă în diferite sectoare ale industriei.

Deci, observăm că managementul de stat este nevoit să aleagă o politică corespunzătoare situației reale în care se află industria țării respective.

Alegerea unei anumite politici industriale depinde de mai mulți factori printre care găsim: nivelul actual de dezvoltare a industriei; importanța unei anumite industrii pentru o țară – ponderea ei în volumul total de producție industrială, în exporturi, numărul de locuri de muncă asigurat, etc.; doctrina economică a partidului aflat la putere; motive electorale; accesul la informația calitativă a managerilor de stat; măsura în care societatea este gata să renunțe la efecte imediate în favoarea celor de lungă durată; factorii de ordin extern; etc.

Așadar, de a alege o politică industrială eficientă, ținînd cont de multitudinea factorilor ce o influențează, este foarte dificil, însă nu și imposibil. Anume această complexitate stă printre argumentele adeptilor politicii industriale de tip „laissez-faire”.

Menționăm, că politica industrială interacționează cu asemenea politici ca: politica concurențială, politica de dezvoltare regională, politica inovării și difuzării tehnologice, politica de comerț extern, politica mediului ambiant, politica socială, etc.

Politica de comerț extern. Aplicarea unor taxe vamale, ce scad competitivitatea mărfurilor străine importate, în cele din urmă protejează industrii autohtone, ce produc mărfuri similare celor importate, astfel asigurîndu-le o cotă mai mare pe piața de desfacere și profituri relativ mai mari. Așadar, putem concluziona, că politica de comerț extern este o direcție a politicii industriale menită de a proteja industria autohtonă contra concurenței străine.

Politica regională. Menirea ei este de a micșora diferența între nivelul de dezvoltare a diferitor regiuni a uneia și aceleași țări. Printre mijloace folosite în acest scop găsim și unele stimulente (directe și indirecte) pentru crearea noilor întreprinderi industriale în regiunile slab dezvoltate. Așadar, politica regională tot poate fi definită ca o direcție a politicii industriale menită de a repartiza cît e de posibil de uniform activitatea industrială în spațiul unei anumite țări.

De o asemenea interacțiune a politicii industriale cu cele menționate se ține cont cu scop de a preveni apariția unor contradicții între ele, ce pot pune în pericol realizarea reușită a acestor politici.

De exemplu, *politica socială* prevede micșorarea numărului șomerilor înregistrați, pe când politica industrială prevede renunțarea la susținerea directă a întreprinderilor industriale necompetitive.

Încă un exemplu de contradicții – politica industrială prevede protejarea producătorilor autohtoni, urmată de o creștere cantitativă a lor, care nu rezultă în sporul nivelului competitiv față de producătorii străini. Așadar, aici observăm contradicții între politica industrială și cea a *concurențială*.

La moment putem explica de ce politica industrială a fost definită ca *mix de mecanisme economice*.

Pentru ca să fie realizate obiectivele trasate de către politica industrială, la nivelul managementului de stat pot fi aplicate diferite mecanisme economice: mecanismul fiscal, creditar, valutar, al primelor de producere și export, al taxelor vamale, etc. Deoarece fiecare din ele permite de a rezolva o anumită problemă, aceste mecanisme se aplică împreună, combinațiile fiind deiferite în dependență de natura problemei și posibilităților managementului de stat (de exemplu, financiare).

Sumând cele spuse anterior putem concluziona, că *politica industrială, fiind o parte componentă a politicii economice generale de stat, reprezintă un mix de mecanisme economice aplicat cu scop de a asigura competitivitatea întreprinderilor industriale din diferite ramuri cât pe plan intern, atât și pe plan extern.*

Asigurarea competitivității se realizează prin favorizarea ajustărilor structurale, susținerea eforturilor spre inovații tehnice și tehnologice, etc.

Paralel politica industrială permite de a realiza și alte obiective ca, de exemplu, asigurarea securității economice, atenuarea tensiunilor sociale în cazul restructurării industriilor, micșorarea discrepanței între nivelul de dezvoltare a diferitor regiuni ale țării, stoparea poluării masive a mediului ambiant.

Finalizăm studierea esenței politicii industriale menționând, că ea numaidcît este adusă la cunoștința cercurilor largi de afaceri, la populația de rând prin difuzarea cu ajutorul diferitor mijloace de comunicare – presa, radio, televiziune, internet. Ea este accesibilă chiar și pe parcursul procesului de elaborare. Aceasta se face cu scopul de a elabora o politică industrială care să corespundă cerințelor celor care sunt implicate în realizarea ei direct sau indirect. Totodată, difuzarea ei face ca mediul de afaceri din țară să fie destul de previzibil pentru agenții economici, care doresc ca deciziile lor să corespundă direcției generale de dezvoltare a sectorului industrial a economiei naționale.

Bibliografie.

1. Olah G. *Repere de politică economică*. București: Editura Economică, 2001.
2. Russu C. *Economie industrială*. București: Editura Economică, 2003.
3. Волков А.М. *Швеция: социально-экономическая модель*. Москва: Мысль, 1991.
4. Зелтынь А.С. Государственная промышленная политика в рыночных условиях. «ЭКО», №3, 2003, стр. 42-60.